

Paa den anden Side er Bro Jørgensen en god Fører, og hans Forgængere er enten saa gamle eller saa uskoledede, at deres Synspunkter ikke vejer tungt over for Forfatterens dokumentariske Fremstilling af sin Opfattelse.

Mod Bogens Plan kan adskilligt indvendes. Det er til Tider vanskeligt at holde den kronologiske Traad klar, fordi Fremstillingen er af meget monografisk Karakter. Endelig forekommer det Anmelderen, at den maaske i for høj Grad er helliget Tekstilindustrien, der ganske vist var det centrale Kampobjekt; men saasom Forfatteren selv gør sig til Talsmand for den Opfattelse, at den væsentlige Del af Landbefolkningens og en Del af Købstadsbefolkningens Forbrug dækkedes ved Bøndernes Husflid, kan man vel nok sige, at Bogen i meget høj Grad er præget af Fremstillingen af den københavnske Tekstilindustri, medens f. Eks. de meget vigtige Sukker- raffinaderier behandles mindre indgaaende. Et Spørgsmaal, som man gerne havde set haandfastere berørt, er Spørgsmaalet om Omfanget af den udenlandske Konkurrence, der kun meget flygtigt nævnes. Kan man saaledes slutte, at der ingen engelsk Konkurrence var i Tiden inden 1797? Og endelig, var Grunden i saa Fald den, at de engelske Industrivarer ikke var billigere end de danske, eller, at Regeringen mødte dem med stadigt stigende Toldpaalæg?

Dette er imidlertid kun Smaaindvingninger, der blegner mod Glæden over denne nye Landvinding.

Jens Vibæk.

Ove Thomsen: Haandbog i Bogholderi. Ivars Forlag, København 1943.
573 Sider. Kr. 38,00 indb.

Forfatteren proklamerer i Forordet sit Værk som »et systematisk Arbejde«, der ud fra moderne Synspunkter skulde behandle faglige Emner og forlene Læserens praktiske Erfaring med »værdifuld teoretisk Viden«.

Bogen indeholder Afsnit omhandlende Detailhandler-Regnskaber, Afgiftsregnskaber, herunder 40 Siders Optryk af Loven om Afgift paa Omsætning af stærke Drikke, en gros-Regnskaber, Aktieselskabsregnskaber, Afbetalingsregnskaber, Ejendomsregnskaber, Fabriksregnskaber, Gennemskrivningssystemer, Maskinbogholderier, Gennemskrivnings- og Kontrolsystemer m. v. og til Slut et Afsnit om Skattebestemmelser samt et mindre Afsnit om Revision.

Af ovenstaaende Hovedinddeling fremgaar, at Forfatteren lægger en anden Betydning i »systematisk« end den, der er gængs i almindelig Sprogbrug. En særlig Omtale af de for Aktieselskaber karakteristiske regnskabsmæssige Forhold er naturligvis paakrævet i en Haandbog i Bogholderi, men Forfatteren synes ikke at være klar over, at Aktieselskabsformen ikke paa Forhaand kan være afgørende for Virksomhedens Funktionsomraade. Alle de nævnte Virksomhedstyper vil saaledes kunne drives under Aktieselskabsformen.

Den valgte Disposition medfører endvidere hyppige og unødvendige Gentagelser. Saaledes er der 10—12 forskellige Steder delvis gjort rede for Begrebet Bruttoavance og de Forhold, der knytter sig hertil, ligesom der flere

Paa den anden Side er Bro Jørgensen en god Fører, og hans Forgængere er enten saa gamle eller saa uskoledede, at deres Synspunkter ikke vejer tungt over for Forfatterens dokumentariske Fremstilling af sin Opfattelse.

Mod Bogens Plan kan adskilligt indvendes. Det er til Tider vanskeligt at holde den kronologiske Traad klar, fordi Fremstillingen er af meget monografisk Karakter. Endelig forekommer det Anmelderen, at den maaske i for høj Grad er helliget Tekstilindustrien, der ganske vist var det centrale Kampobjekt; men saasom Forfatteren selv gør sig til Talsmand for den Opfattelse, at den væsentlige Del af Landbefolkningens og en Del af Købstadsbefolkningens Forbrug dækkedes ved Bøndernes Husflid, kan man vel nok sige, at Bogen i meget høj Grad er præget af Fremstillingen af den københavnske Tekstilindustri, medens f. Eks. de meget vigtige Sukker- raffinaderier behandles mindre indgaaende. Et Spørgsmaal, som man gerne havde set haandfastere berørt, er Spørgsmaalet om Omfanget af den udenlandske Konkurrence, der kun meget flygtigt nævnes. Kan man saaledes slutte, at der ingen engelsk Konkurrence var i Tiden inden 1797? Og endelig, var Grunden i saa Fald den, at de engelske Industrivarer ikke var billigere end de danske, eller, at Regeringen mødte dem med stadigt stigende Toldpaalæg?

Dette er imidlertid kun Smaaindviendinger, der blegner mod Glæden over denne nye Landvinding.

Jens Vibæk.

Ove Thomsen: Haandbog i Bogholderi. Ivars Forlag, København 1943.
573 Sider. Kr. 38,00 indb.

Forfatteren proklamerer i Forordet sit Værk som »et systematisk Arbejde«, der ud fra moderne Synspunkter skulde behandle faglige Emner og forlene Læserens praktiske Erfaring med »værdifuld teoretisk Viden«.

Bogen indeholder Afsnit omhandlende Detailhandler-Regnskaber, Afgiftsregnskaber, herunder 40 Siders Optryk af Loven om Afgift paa Omsætning af stærke Drikke, en gros-Regnskaber, Aktieselskabsregnskaber, Afbetalingsregnskaber, Ejendomsregnskaber, Fabriksregnskaber, Gennemskrivningssystemer, Maskinbogholderier, Gennemskrivnings- og Kontrolsystemer m. v. og til Slut et Afsnit om Skattebestemmelser samt et mindre Afsnit om Revision.

Af ovenstaaende Hovedinddeling fremgaar, at Forfatteren lægger en anden Betydning i »systematisk« end den, der er gængs i almindelig Sprogbrug. En særlig Omtale af de for Aktieselskaber karakteristiske regnskabsmæssige Forhold er naturligvis paakrævet i en Haandbog i Bogholderi, men Forfatteren synes ikke at være klar over, at Aktieselskabsformen ikke paa Forhaand kan være afgørende for Virksomhedens Funktionsomraade. Alle de nævnte Virksomhedstyper vil saaledes kunne drives under Aktieselskabsformen.

Den valgte Disposition medfører endvidere hyppige og unødvendige Gentagelser. Saaledes er der 10—12 forskellige Steder delvis gjort rede for Begrebet Bruttoavance og de Forhold, der knytter sig hertil, ligesom der flere

Gange bliver givet Anvisning paa Føring og Afstemning af Hovedbog o. s. v. En Forudsætning for at foretage en Opdeling efter Virksomhedsarter maa imidlertid være, at den gennemføres. Naar der saaledes under Omtalen af »TIKA Systemet« vises Eksempel paa en Kontooversigt for en Sagfører-virksomhed samt for en Kommune, maa man med Føje kunne vente at finde repræsenteret andre saa erhvervsmæssigt betonedede Virksomheder som Banker, Rederier, Forsikringsselskaber. Herom nævnes imidlertid intet. Det havde formentlig været nok saa korrekt, om man yderligere havde forsynet Bogen med Undertitel med Angivelse af den Begrænsning i Stofvalget, der har fundet Sted.

Indledningsvis omtaler Forfatteren meget kort Bogføringssystemer, det vil sige Enkelt og Dobbelt Bogholderi, medens Bogføringsmetoderne ikke underkastes nogen principiel Gennemgang. Italiensk, tysk, fransk m. fl. Bogføringsmetoder forbigaaes i Tavshed, mens der dog for Gennemskrivningssystemet findes en principiel Fremstilling. Her faar man imidlertid det Indtryk, at Forfatteren ganske mangler Overblik over Stoffet, idet han ikke har været i Stand til at holde Gennemskrivningssystemer (til Bogføring) og Formularsystemer (i endeløse Baner) ude fra hinanden. Efter den principielle Gennemgang af Gennemskrivningssystemet omtales maskinført Bogholderi og derefter »Gennemskrivnings- og Kontrolsystemer«, hvorunder omtales EGRY Formularsystemer, HOLLERITH Hulkortsystem! Kartoteker og KARDEX Skabe, PARAGON's Formularsystemer, RUF! TAYLORIX! og TIKA! Systemerne og endelig VISCARD Systemet.

Bortset fra Placeringen af sidstnævnte Afsnit virker det paafaldende, hvor godt disse Afsnit, det vil sige Egrý, Paragon, Ruf, Taylorix, for ikke at glemme Tika, er skrevet i Forhold til Bogens øvrige Afsnit, idet disse er skrevet i en mere koncis Stil end den, Forfatteren ellers betjener sig af. Tør man formode, at Forfatteren har haft sagkyndig Assistance ved Udarbejdelsen af disse Afsnit?

Bogføringens Teori, for hvilken der i en Haandbog i Bogholderi naturligvis burde være gjort indgaaende rede, omtales ikke. De »teoretiske« Betragtninger, der findes, indskrænker sig til nogle ganske faa fragmentariske Bemærkninger indledningsvis.

De mange og interessante Betragtninger, et Spørgsmaal som Varelagerets Vurdering kan give Anledning til, er af Forfatteren reduceret til en kort Omtale af laveste Værdis Princip og en taaget Omtale af noget, der kunde erindre om, at Forfatteren har haft Normallager-Princippet i Tankerne.

De teoretiske Betragtninger, de varierende Afskrivningsmetoder kan give Anledning til, lader Forfatteren gaa upaaagtet hen. Hans »Afskrivningsmetoder« indskrænker sig til en Omtale af Afskrivning paa Anskaffelsessum og Afskrivning paa bogført Værdi.

I et Afsnit med Titlen »Hvordan læses et Aarsregnskab«, under hvilket man maatte kunne forvente udtømmende Betragtninger over Rentabilitet og Financiering m. v., indskrænker Forfatteren sig til en Omtale af visse likviditetsmæssige Forhold.

Man savner endvidere en teoretisk Fremstilling af Kontoplaner og deres Opbygning i Forbindelse med en Gennemgang af de Synspunkter for Udarbejdelsen af Omkostningsfordelingsregnskaber, der dikteres af Ønsket om sikre Kalkulationer og effektiv Kontrol, ligesom man savner en mere klar

Fremstilling af de forskellige Kalkulationsmetoder og hvilke Synspunkter, der kan gøres gældende ved Valget af disse.

De Problemer, der for den industrielle Virksomhed rejser sig i Forbindelse med Organisation af Finans- og Driftsbogholderi, og hvis Omtale virkelig kunde have været af Værdi udover Dagen, og samtidig kunde have givet Læseren et Indtryk af de Problemer, der saavel i Udlandet som herhjemme trænger sig paa, er ikke engang periferisk berørt.

Iøvrigt virker det forstemmende, at Forfatteren, der er Dimittend fra Handelshøjskolen, vistnok fra 1936, afslører Ukendskab til den Terminologi, som anvendes der. Paa Side 288 nederst tales saaledes om Anlægs-»kapital«, naar Meningen er »Formue«. Et andet Sted er Udbyttereguleringskonto benævnt »Fond«. Det kan sikkert heller ikke være ud fra velovervejede økonomiske Synspunkter, at Forfatteren under et Afsnit om Bankgæld (S. 109) anfører: »Mange foretrækker, naar Kassekrediten er aabnet, først at hæve paa denne, efterhaanden som Beløbene skal bruges. Imidlertid faar man en lettere Oversigt over sine Betalingsmuligheder, naar man straks overfører hele Kassekrediten til sin øvrige Bankbeholdning.« (Fremhævet her). Naar man betænker, at Indlaansrenten p. t. er ca. $\frac{1}{2}$ —1 % p. a., medens Udlaansrenten ligger omkring 6 % plus Provision, er Urimeligheden i Forfatterens Forslag umiddelbart indlysende. Hans Tanker har formentlig kredset om Lombardlaan.

Iøvrigt virker Forfatteren et enkelt Sted rent ud chokerende, naar han under »Privatkonto« (S. 99) skriver: »Nogle Forretningsfolk bogfører konstant deres Salg f. Eks. 15 Kroner lavere daglig for at slippe med en mindre Skat. (Fremhævet her.) Dels er dette strafbart, og dels faar det Betydning, hvis Forretningen skal sælges...« o. s. v.

Afsnittet om Skattebestemmelser indledes med et Optræk af udvalgte Paragraffer i Statsskatteloven af $\frac{10}{4}$ 1922 samt Ligningsloven af $\frac{19}{12}$ 1942. Sidstnævnte Lov synes imidlertid at have gjort et for stærkt Indtryk paa Forfatteren, idet han paa Side 535 fastslaar: »Tab ved Salg af Aktiver kan altid fradrages.« Det turde være at generalisere i et for stort Omfang. Ligningsloven taler som bekendt om Maskiner, Inventar o. l. Driftsmidler.

Slutstenen paa Kontorchef Ove Thomsens Værk er et Afsnit om Revision, der uden Skade kunde være udeladt. Forfatteren giver lidt »Hyggesnak« til bedste, naar han reflekterer over Revisors Opgave som »Forsvarer« i Skattesager, medens Indledningen om »Forskellige Former for Revision« er noget ubehjælpelig.

En vis Sikkerhed paa det faglige Omraade tør forudsættes af en Mand, der paatager sig Udarbejdelse af en Haandbog i Bogholderi, men Herr Thomsen giver adskillige Eksempler paa, at det er saa som saa hermed. Transitoriske og anticipative Poster forveksles! Under transitoriske Poster omtales skyldige Omkostninger — under anticipative Poster forudbetalt Husleje, betalt af Virksomheden! Under regulerende Aktiver og Passiver fastslaas, at »Prioritetsgæld er altsaa et regulerende Passiv«, og Omtalen af Aktiver mangler. Vekselbog betragtes ikke som Grundbog, kun som Specifikationsbog. For at undgaa, at Kassereren øder Tid ved fejlagtige Optællinger af Kassebogens Kassekolonne anbefales »Lillekassesystemet« indført!! Det fastslaas endvidere . . . at der er Spring i Skatteskalaerne. A conto Kontrakter for Varme omtales, ikke Basiskontrakter o. l. Rescontro for Omkostninger under $\frac{1}{12}$ Systemet kendes tilsyneladende ikke o. s. v.

Hovedindtrykket af »Haandbog i Bogholderi« er, at der er gjort et stort, men diletantisk Arbejde, hvis Betydning for Menigmand er problematisk. For regnskabsstuderende er Bogen uanvendelig og Anvendelsen maa direkte fraraades, idet Eleverne formentlig vil høste mere Skade end Gavn af Forfatterens »værdifulde teoretiske Viden«. Bogen bærer i højere Grad Præg af at være et Spekulationsarbejde end en Fagmands Ønske om at berige sin Samtid, og H. D.'eren Ove Thomsen har med dens Udgivelse gjort sin Stand en Bjørnetjeneste.

Ingemann Boberg.

T. Bak Jensen: Budgettering indenfor Handel og Industri. Handelshøjskolen i København, Skrifter fra Institutet for Salgsorganisation og Reklame 2. Einar Harcks Forlag. 1944. 106 Sider. Kr. 4,75.

Ovenfor nævnte Bog er som anført af Forfatteren i Forordet »et Forsøg paa at give en Skildring paa Dansk af de vigtigste Principper, et moderne Budgetsystem bygger paa«. Det maa hilses med Glæde, at man har taget dette vigtige Emne med i Undervisningsplanen paa Handelshøjskolen, hvor Bogen skal benyttes i Forbindelse med Forfatterens Forekæsninger om Budgettering.

Efter en meget overskuelig Disposition og en udførlig Beskrivelse af Budgetsystemets Betydning omtales Budgetteringens Tilrettelæggelse og Gennemførelse. Efter disse mere almene Afsnit, der optager ca. 40 % af Bogen, behandles Salgsbudgettet med ret indgaaende Omtale af Markedsanalyser m. v., hvorefter man faar forholdsvis kortere Redegørelser om Budgetterne for Produktion, Varekøb, Omkostninger og Finanser og endelig det samlede Hovedbudget. Hvert Afsnit er illustreret med Skemaer og Planer, som for enkeltes Vedkommende, f. Eks. Gantts Kort paa Side 37 over Driftsregnskabet for en Salgsafdeling, er ganske interessante, medens det tilsvarende Skema paa Side 36 med Driftsregnskabet opstillet i Tal er meget lidt overskueligt.

Naar man som Regnskabsmand kender lidt til Budgettering indenfor Handel og Industri i Praksis, forbavses man paa Forhaand, naar man ser, at Forfatteren har kunnet trænge dette Emne sammen til ca. 100 Sider. Det viser sig da ogsaa, at Forfatteren nærmest har »causeret« over Emnet, om man tør sige saa. Det er svært at paapege egentlige Fejl ved Bogen; men efter min Mening opfylder Indholdet ikke de Forventninger, man er berettiget til at stille efter Titlen. Der er for mange Ord og for faa Realiteter og praktiske Anvisninger om selve Budgetsystemet. Man faar efter at have læst Bogen det Indtryk, at Forfatteren, der personligt sikkert er fuldt fortrolig med Budgetteknik, har betragtet de for »indviede« mere elementære Begreber saasom Udfindelse af de enkelte Omkostninger som almindelig kendt, hvorfor saadanne Forhold kun er skitseret — eventuelt under Henvisning til hvad en eller anden kendt Person har sagt om disse Ting, medens der er anvendt for megen Plads paa »Romanstoffet«, d. v. s. den historiske Udredning og Systemets Betydning samt paa Forhold, der i og for sig er selve Systemet uvedkommende, saasom Markedsanalyser o. lign.,